

VERENIGINGSVERSLAGEN

NEDERLANDSCH TANDHEELKUNDIG GENOOTSCHAP

OVER DE TAAK VAN HET GENOOTSCHAP IN DE TEGENWOORDIGE TIJD

*Rede uitgesproken door Dr. J. B. Visser bij het aanvaarden van het voorzitterschap
in de ledenvergadering op 29 maart 1956 te Utrecht*

Het is in de loop van de lange geschiedenis van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap altijd een goede traditie geweest, dat de nieuwbenoemde voorzitter zich bij de aanvaarding van zijn functie met een openingsrede tot de leden richtte. En wanneer men oude jaargangen van het Tijdschrift voor Tandheelkunde daarop naslaat, dan vindt men dat vele van deze toespraken in zijn kolommen zijn afgedrukt en aldus voor het nageslacht bewaard gebleven. Zo maakt dan ook het Tijdschriftregister over de jaargangen 1894—1947 melding van zulke openingsredes door Th. Dentz (1901), A. A. H. Hamer (1901 en 1905), C. Witthaus (1909), P. J. J. Coebergh (1913, 1921, 1925, 1931), A. L. J. C. v. Hasselt (1915), F. Duyvensz (1919), W. Bölgger (1923), J. Sanders Ezn. (1927), J. J. Backer Dirks (1940) en het laat zich aanzien, dat deze lijst nog onvolledig is.

Niet altijd betrof de inhoud van deze redevoeringen zaken, welke rechtstreeks betrekking hadden op het wel en wee of op het beleid van het Genootschap, meestal waren zij gewijd aan een wetenschappelijk, praktisch of sociaal probleem, dat des sprekers speciale belangstelling genoot, of dat door de omstandigheden van het ogenblik bijzonder actueel was. Als voorbeeld van dit laatste kan dan vooral de kwestie van de onbevoegde uitoefening van het beroep gelden.

Maar wat ook het onderwerp van de rede mocht zijn, altijd klonk daarin door een toon van vriendschappelijke verbondenheid, zo kenmerkend voor een beperkte schare van geestdriftige beoefenaren van het beroep. En altijd kon men in deze toespraken beluisteren hoezeer de sprekers zich bewust waren van de verantwoordelijkheid en de eer, die het voorzitterschap van onze oudste beroepsorganisatie inhield en hoezeer zij zich „drager wisten van de hoge opvattingen van het Genootschap”, gelijk van Hasselt, in 1927 vice-voorzitter — het uitdrukte in zijn commentaar op de intree-rede van J. Sanders Ezn.

Wanneer ik mij heden tot U richt met enkele opmerkingen over de taak van het Genootschap in deze tijd, dan behoeft het nauwelijks betoog dat het mij evenzo gaat en dat dus ook ik weet, dat ik in deze functie drager heb te zijn van de hoge opvattingen, waarvan de betreurde van Hasselt destijds sprak. Ik wil dan ook niet nalaten de Vergadering dank te zeggen voor het vertrouwen, dat zij blijkens de uitslag van de stemming in de bijeenkomst van 21 oktober 1955 in mij heeft gesteld.

Intussen zult U — naar ik hoop — uit de keuze van mijn onderwerp van hedenochtend niet hebben afgeleid, dat het mijn bedoeling was een uitvoerige wetenschappelijke beschouwing met historische inleiding te geven. Integendeel, bij de samenstelling van mijn toespraak heb ik mij nadrukkelijk op het standpunt willen stellen dat ik vond weergegeven in de Handelingen van 1915 in het Tijdschrift, alweer van van Hasselt die in dat jaar voorzitter werd, en wel op pag. 265, waar hij zegt:

„Het behoeft niet van hooge wetenschappelijke waarde te zijn, het behoeft geene openbaring te wezen van een nieuwe grootsche uitvinding of ontdekking, o neen, integendeel. Slechts het aanroeren en bespreken van enkele feiten en gebeurtenissen in ons vak in de afgelopen jaren, hetzij op wetenschappelijk, hetzij op maatschappelijk gebied, het slaan van een blik in de toekomst, wat wij wenschen en verwachten, het belichten van het een of ander vraagstuk, dat vele gemoederen in de tandheelkunde bezig houdt, ziedaar in het algemeen gesproken, wat in mijn oogen van den nieuwen voorzitter in zijn inaugurale rede mag worden verwacht”.

Inderdaad, dit is een prijzenswaardig beginsel, en wanneer wij het gaan toepassen op het onderwerp van hedenochtend: de taak van het Genootschap, dan willen wij beginnen met deze te belichten aan de hand van de artikelen 1 en 3 der Statuten, waarin wij lezen, dat het Genootschap zich ten doel stelt de bevordering der tandheelkunde, in het bijzonder door beoefening der tandheelkundige wetenschap en dat voor het lidmaatschap in aanmerking komen personen die door publikaties, voordrachten of op andere wijze blijk hebben gegeven van bijzondere belangstelling voor de tandheelkundige wetenschap.

Artikel 2 vermeldt dat het Genootschap zijn doel tracht te bereiken langs wettige weg en wel door het houden van vergaderingen tot het behandelen van onderwerpen met betrekking tot de theorie en de praktijk der tandheelkunde, welke onderwerpen bij voorkeur door de leden worden ingeleid.

Nu geloof ik dat in deze statutaire bepalingen de nadruk geenszins zo eenzijdig op het wetenschappelijke element ligt, als vooral buitenstaanders wellicht geneigd zijn te menen. De tekst der artikelen laat integendeel voldoende ruimte voor verschillende opvattingen. Ook spreekt het vanzelf dat opeenvolgende generaties van leden en besturen hun taak: de nastreving van het doel, op uiteenlopende wijzen hebben trachten te volbrengen. Zulks hangt inderdaad samen met de wetenschappelijke, technische en maatschappelijke ontwikkeling van het beroep.

Het behoeft dus geen betoog, dat de inhoud van genoemde artikelen der Statuten omstreeks de eeuwwisseling op geheel andere wijze werd geïnterpreteerd dan in de jaren na de eerste wereldoorlog en dat de generatie na 1920 een andere opvatting van haar taak had dan de generatie van na 1950, ook al werden zij door dezelfde idealen gedreven.

Het is hier niet de plaats om in historische details te treden, doch wie een indruk wil krijgen van de veranderingen die zich in dit opzicht in de loop der tijden hebben voltrokken, die kan ik de raad geven zich nog eens te verdiepen in de beschouwingen, welke onze vice-voorzitter onder de titel „Uit de kleuterjaren van het Genootschap” in onze kring heeft gehouden en die men vindt afgedrukt in afl. 11, 1950, van het Tijdschrift.

Wij, van onze kant, willen ons beperken tot het heden en de toekomst en ons op dit oogenblik allereerst bezighouden met de vraag: Is door het bestuur in de afgelopen vier jaren, onder voorzitterschap van H. C o e b e r g h, een zodanig beleid gevoerd, dat aan de statutaire eisen aangaande het doel van het Genootschap op bevredigende wijze is voldaan? Anders gezegd: heeft het bestuur de desbetreffende artikelen uit de Statuten op de juiste wijze geïnterpreteerd, in aanmerking genomen de wijze waarop de tandheelkunde (niet alleen in wetenschappelijk opzicht) zich na de jongste wereldoorlog heeft ontwikkeld en gelet op het bijzondere karakter van dit gezelschap?

Om die vraag te beantwoorden is het wellicht nuttig aan te knopen bij de richtlijnen, die ik U namens het bestuur in 1951 voorlegde. Bij die gelegenheid heb ik er de nadruk opgelegd, dat dit bijzondere karakter van discussie-

gezelschap het best kon worden gediend door het Genootschap niet teveel in de voetsporen van de Vereniging te laten treden, doch veel eer door het doen behandelen van „brandende vraagstukken” in de wetenschap; deze zouden moeten worden ingeleid door ter zake kundige sprekers, liefst uit eigen kring en in zo beknopt mogelijk vorm, opdat meer dan voorheen het accent zou kunnen worden gelegd op het debat. Ook heb ik in verband daarmee de wenselijkheid naar voren gebracht, dat alle leden actief aan de besprekingen zouden deelnemen.

U heeft zojuist gehoord hoe onze aftredende voorzitter de gebeurtenissen van de laatste vier jaren noemenswaardig heeft samengevat. In aansluiting op zijn woorden mogen wij — naar ik meen zonder zelfverheffing — vaststellen dat het bestuur de toenmaals ontvouwde plannen met goed gevolg heeft uitgewerkt.

Er zijn in deze kring en op deze plaats de laatste jaren zelfs vaak verrassend levendige discussies gevoerd en met vreugde kan worden geconcludeerd, dat de bezorgdheid die sommigen onzer indertijd wel eens hebben geuit over het bestaansrecht van het Genootschap, ongegrond zijn gebleken. Integendeel, het is thans springlevend. Ik zou alleen aan de terugblik van onze aftredende voorzitter enkele opmerkingen willen toevoegen die hij welbewust vergeten heeft, n.l. dat een groot deel van deze gunstige wending het rechtstreekse gevolg is van zijn activiteiten.

Collega C o e b e r g h, niet alleen hebt ge al Uw toewijding en werkkraft de afgelopen jaren in dienst van onze oudste beroepsorganisatie gesteld, maar voortdurend hebt U bovendien een verfrissend initiatief aan de dag gelegd, waardoor, mede dank zij Uw uitgebreide relaties ook buiten tandheelkundige kring meermalen originele plannen op gelukkige wijze konden worden verwezenlijkt. Namens het bestuur en de leden is het mij een genoegen U daarvoor hartelijk dank te zeggen. Ik geloof dat het bestuur zich gelukkig mag prijzen dat U Uw aanvankelijke aarzeling om zich opnieuw voor een bestuursfunctie beschikbaar te stellen, hebt overwonnen; ik ben overtuigd dat het Genootschap nog veel profijt kan trekken uit de goede eigenschappen die ik daareven noemde.

En nu dan een blik in de toekomst! Na hetgeen er zoeven gezegd is, lijkt de conclusie gewettigd dat er alle reden is om op de ingeslagen weg voort te gaan. Inderdaad doet zich — althans op dit ogenblik — de noodzaak van ingrijpende koerswijzigingen niet voor. Dat neemt niet weg dat het bestuur er voortdurend voor zal dienen te waken dat het Genootschap niet zal worden tot een praatgezelschap waar men ietwat zelfvoldaan „hoge wetenschap” bedrijft, met voorbijzien van de werkelijkheid. Het komt mij voor dat men in tandheelkundige kringen nog weleens tot die opvatting neigt. En zulks geldt niet alleen buitenstaanders; ik waag het de veronderstelling uit te spreken dat ook in eigen kring, met name verschillende jongere leden, nog teveel in de ban van deze opvatting gevangen zijn, wat tot gevolg heeft dat zij alleen komen om te luisteren en niet of onvoldoende actief deelnemen aan het gesprek. Dat is niet in overeenstemming met het doel. Juist in de laatste jaren zijn nogal eens collega's tot het lidmaatschap uitgenodigd, die zich in hun beroepsleven niet zo zeer hebben onderscheiden door het leveren van wetenschappelijke bijdragen op biologisch of technisch gebied, doch die getoond hebben open oog te bezitten vóór en een helder oordeel over de noden in de tandheelkunde.

Bij die uitnodigingen heeft de overweging voorgezeten dat de „brandende problemen” waarvan de discussie binnen de bemoeiingssfeer van het Genootschap valt, stellig niet alleen op het gebied van de zuivere wetenschap ligt. Zij zijn zelfs voor een belangrijk deel te vinden in het sociale vlak. En dat de noden op dat gebied groot zijn, wie zal daaraan twifelen?

Wanneer ik in verband hiermee een brandend vraagstuk mag aanroeren,

waarin alle andere als het ware samenvloeien, dan is dat wel het aanzien van het beroep in de buitenwereld.

Het is eigenlijk verbazingwekkend dat in deze tijd van wetenschappelijke en technische vooruitgang, en bijna 10 jaren nadat de opleiding tot een vol-universitaire is geworden, dit aanzien blijkbaar in brede kringen van publiek, overheid en universiteit nog zo weinig aan kracht heeft gewonnen. Wij behoeven er geen doekjes om te winden: van persoon tot persoon kan in heel veel gevallen stellig sprake zijn van een welgemeende waardering, doch zowel de tandheelkunde als de „tandartsenstand” komen er in het publieke oordeel nog altijd tamelijk slecht af. Dat vindt U bij velerlei officiële en niet-officiële gelegenheden tot uitdrukking gebracht. Onlangs trof mij, hoe een nogal voor-aanstaand cultureel weekblad in Nederland, met een waarschijnlijk merendeels intellectuele lezerskring, in zijn prijsvraagrubriek ook de tandarts betrokken had. De opgave was nl. geweest, een vierregelig rijm te bedenken dat als toepasselijk zou kunnen worden beschouwd voor een uithangbord ten dienste van de beoefenaren van diverse beroepen, waaronder die van advocaat en tandarts. Gewoonlijk worden bij zulke gelegenheden de beste inzendingen gepubliceerd. Welnu, het was weer merkwaardig te constateren hoe deze rijmpjes bijna zonder uitzondering uiting gaven aan dat ietwat denigrerende en gewild-grappig oordeel, dat wel door alle tijden heen over de tandheelkunde en haar beoefenaren schijnt te moeten worden geveld. Het is dat oordeel waarin de tandarts wordt voorgesteld als de „kiezentrekker”, die het niet voldoende vindt om met zijn „tang”, resp. „boor”, een aantal middeleeuwse martelingen uit te voeren, doch die, na zijn honger in dit opzicht te hebben gestild, er bovendien behagen in scheidt, zich onmatig dik voor deze „diensten” te laten betalen.

Nu zult U onmiddellijk kunnen tegenwerpen dat een prijsvraagrubriek, zelfs van een prominent cultureel weekblad, een niet geheel zuivere bron is om uit te putten, en dat men zulke antwoorden, waarin het accent nu eenmaal op het komische wordt gelegd, vooral met een korreltje zout dient te nemen. Volkomen juist, maar dat neemt niet weg, dat er iets in wordt afgereageerd van die negatieve waardering voor de tandarts, zijn werk en zijn mentaliteit, die helaas zo algemeen is, en waarvan blijkbaar niet wordt ingezien, dat zij betrekking heeft op een tijdperk, dat in velerlei opzichten voorgoed achter ons ligt.

Hoe het ook zij, de tandarts en zijn werk wekken nog altijd heel gemakkelijk een enigszins denigrerende spottucht op, welke allerminst in overeenstemming is met de wetenschappelijke vorderingen, die de tandheelkunde in de laatste kwart eeuw gemaakt heeft.

Nu weet ik heel goed, dat deze negatieve waardering voor het grootste deel het gevolg is van factoren, die de tandartsen niet in de hand konden of kunnen hebben. Zo is zij psychologisch op voor de hand liggende wijze te verklaren: de gevoelens van angst en onlust voor tandheelkundige behandeling die bijna iedereen kent — al is het maar op grond van herinneringen van jaren her — vinden in deze spottucht een uitlaat. Ook andere factoren kunnen in het spel zijn, zoals de geringe „komaf” van het vak (wat in zekere zin ook voor de chirurgie geldt) en het weinig spectaculaire ervan: de tandarts moet het nu eenmaal stellen zonder het aureool dat de arts als „levensredder” nog altijd omgeeft. Doch daarmee is het laatste woord niet gesproken. Want naar mijn vaste overtuiging hebben veel beroepsgenoten in de loop der tijden zelf ook het nodige bijgedragen tot die publieke opinie, niet in de laatste plaats door een wel eens wat sterk op het commerciële gerichte belangstelling voor het beroep. Het valt niet te ontkennen, dat in het verleden wel eens honoraria in rekening werden gebracht, die niet in redelijke verhouding stonden tot de gemaakte onkosten,

het aantal stoeluren en — wat erger is — de wetenschappelijke motivering van het behandelingsplan.

Op de oorzaken van die commerciële belangstelling wil ik niet dieper ingaan; zij is uiteraard van verschillende factoren afhankelijk. Ik meen evenwel te mogen veronderstellen dat hierin veel verbetering is gekomen, dank zij het feit, dat heden ten dage de wetenschappelijke inzichten in brede kringen van beroeps-genoten aanzienlijk zijn verdiept. En wanneer in het huidige tijdsbestek nog geklaagd wordt over deze „commerciële belangstelling”, dan berust die klacht voor een niet gering deel op overlevering. Bovendien: de publieke opinie is sterk geneigd tot lichtvaardigheid. Men velt immers maar al te gemakkelijk een oordeel, zonder zich rekenschap te geven van bepaalde feiten. Zo is men in het algemeen nog veel te weinig bekend met de „bedrijfs”- en investeringskosten van de tandarts. Het behoeft nauwelijks betoog, dat deze de laatste jaren tot een dusdanige hoogte zijn gestegen — om van de studiekosten, de zorgen voor de oude dag en de belastingen nog maar te zwijgen! — dat de gewraakte materiële instelling van de tandartsen gewoonlijk meer schijn dan werkelijkheid is.

Hoeden wij ons evenwel voor ongemotiveerd optimisme. Want al mag dan worden aangenomen, dat de commerciële belangstelling in de loop der jaren meer en meer het veld heeft moeten ruimen voor wetenschappelijke interesses, daarnaast moet worden erkend, dat ook thans een groot aantal collega's op het stuk van wetenschappelijke leergierigheid nog altijd een grote terughoudendheid aan de dag legt. Het is dan ook zo dat instanties, tot wier taak het behoort — en die ook hun best doen — om in woord en geschrift de beroeps-genoten de voorde-ningen in de wetenschap deelachtig te doen worden, niet vreemd meer opkijken, wanneer zij zo op gezette tijden eens een veeg uit de pan krijgen van een ver-tegenwoordiger uit die categorie, die, om welke reden dan ook, met de weten-schap op gespannen voet leeft en die derhalve van mening is, dat daaraan veel meer aandacht wordt besteed, dan met de behoefte overeenkomt. Ik wil U hiervan enkele voorbeelden niet onthouden.

U zult zich ongetwijfeld herinneren dat enkele jaren geleden een „dorps-tandarts” in het toenmalige Mededelingenblad uiting gaf aan zijn misnoegen over de programma's der Vereniging, omdat hij er zo weinig in vond waarmee hij, thuiskomend van de vergadering, als practicus zijn voordeel kon doen. En nog kort geleden ontving de redactie van het Tijdschrift voor Tandheelkunde een brief van een collega, blijkbaar met een drukke ziekenfondspraktijk, waarin hij onomwonden te kennen gaf dat — en nu citeer ik letterlijk — „al die weten-schappelijke poespas, met name in de Excerpta Odontologica, misschien heel aardig was voor een kleine groep geleerden, die daarmee op buitenlandse congressen een goed figuur konden slaan, maar dat 99% der collega's, en dat waren zij die *het werk* deden, daaraan totaal niets hadden.”

Nu kunt U aanstonds met enig recht tegenwerpen dat dit laatste een onjuiste en in ieder geval een zeer onelegante voorstelling van zaken is, nauwelijks ge-schikt om ten overstaan van dit gezelschap te worden aangehaald. Uitspraken als deze getuigen immers van een volkomen verkeerde gedachtengang, waarvan men niettemin in zekere collegiale kringen nogal eens hoort gewagen, nl. dat de beoefening van de wetenschap voor de tandarts een soort van overbodige en dus ongepaste luxe is, en dat de collegae die zich hieraan „schuldig” maken eigenlijk onverantwoordelijk strebers zijn, die zich te goed voelen om „het werk” te doen.

Waarom ik er dan nog op inga? Alleen omdat zich in deze geesteshouding bovendien een symptoom baan breekt, dat men beter doet niet te onderschatten en dat onzerzijds ook wel begrip verdient. Ik neem daarbij aan dat de geciteerde geschriften afkomstig zijn van lieden die het ergens nog goed met het vak menen en die heus niet alleen door commerciële overwegingen worden geleid. Ik ben

overtuigd dat zij de mening vertolken van een grote groep collega's, n'en déplaise de verheugende toeloop naar de Verenigingsvergaderingen en het nog altijd stijgende aantal abonnees van het Tijdschrift.

Deze ontboezemingen zijn nl. symptomen van het nuchtere feit, dat er in de loop der jaren een enorme divergentie is ontstaan tussen de vlucht die wetenschap en techniek hebben genomen enerzijds, en de mogelijkheid om de vruchten daarvan in de gemiddelde praktijk te plukken anderzijds.

Welbeschouwd is het niet te verwonderen dat onder die omstandigheden een zekere wreveld of zelfs ontmoediging zich bij velen doet gevoelen. Het is niet prettig wanneer men in woord en geschrift voortdurend wordt geconfronteerd met de onbarmhartige werkelijkheid dat bepaalde werkmethoden, waaraan men nu eenmaal gewend was — in eigen oog met redelijk goed resultaat — niet meer met de eisen des tijds in overeenstemming zijn, terwijl de gelegenheid eigenlijk ontbreekt, nieuw aanbevolen methoden in de praktijk te toetsen. Dit laatste geldt vooral wanneer er een belangrijke uitbreiding van het instrumentarium mee is verbonden en wanneer de technieken gecompliceerder, tijdrovender en kostbaarder zijn.

Heeft men er overigens wel eens bij stilgestaan dat, wanneer alle beroeps- genoten perfecte tandheelkunde zouden uitoefenen volgens de moderne inzichten, de behandeling voor het leeuwendeel der nu nog particuliere patiënten onbetaalbaar zou worden en dat derhalve het vak op die gronden — zij het dan ook volkomen onverdiend — in diskrediet zou geraken? Denkt U maar eens aan de moderne eisen op het gebied van de partiële prothese, de wortelkanaalbehandeling en de röntgenologie.

In vroeger jaren, toen de tandartsen voor het grootste deel particuliere praktijk uitoefenden, zouden zij al veel moeite hebben gehad, de standaard van hun werk in het gewenste tempo te verhogen, hoe wil men dit eigenlijk verlangen van de tegenwoordige collegae, die voor het overgrote merendeel hun arbeids- terrein vinden in de drukke ziekenfondspraktijk, waarin zij zelfs niet toekomen aan de mogelijkheid om de tijdens hun opleiding moeizaam verworven standaard bij benadering te handhaven, laat staan op te voeren?

Men kan ervan verzekerd zijn dat de uitoefening van het beroep in de sociale praktijk, bij de huidige overstelpende vraag naar hulp, in veel gevallen een regelrechte kwelling betekent, waarin het alleen de fysiek en moreel sterksten mogelijk zal zijn, het gehalte van het werk nog enigermate op peil te houden. Doch het kan haast niet anders of in de drukke ziekenfondspraktijk zal bij velen de arbeidsvreugde al spoedig worden ondermijnd, ook bij hen die aanvankelijk met de beste voornemens bezielde waren; dan is het geen beroep meer, maar een broodwinning, waarbij het commerciële element onvermijdelijk weer op de voorgrond treedt.

Is het dan te verwonderen dat sommigen ertoe gedreven worden stoom af te blazen in de vorm van wat verbitterde brieven of artikelen, gelijk ik zoëven noemde? Kan men van deze mensen verlangen, dat zij een zekere wetenschappelijke standing ophouden door 's avonds artikelen op hoog niveau te bestuderen of dito voordrachten in zich op te nemen? Men late zich niet verblinden door de grote opkomst op de vergaderingen van de Vereniging: tenslotte betekent het aantal van 300 of 400 bezoekers nog altijd een minderheid. Kan men deze practici in gebreke stellen dat hun belangstelling alleen nog uitgaat naar praktische wenken, die hun het werk vereenvoudigen, of wanneer zij tenslotte hun voorlichting beperken tot de drukwerkjes, die de fabrikanten bij hun artikelen verpakken? Of wanneer hun culturele belangstelling niet verder reikt dan krant, autorally of film? Doch intussen is er de betreurenswaardige omstandigheid dat zij niet alleen verzuimen, het arsenaal van hun technische

mogelijkheden te verrijken, doch ook om kennis te nemen van de moderne inzichten omtrent belangrijke vraagstukken als de cariëspreventie e.d.

Al met al is het niet te verwonderen, dat op deze wijze uit dépit een mentaliteit wordt gekweekt, die weinig geschikt is om het aanzien van het beroep te verhogen. De druk waaronder veel beroepsgenoten leven, de veelomvattendheid van de taak waarvoor zij zich gesteld zien, zijn mede oorzaken voor allerlei kleinere en grotere zonden tegen de beroepsethiek. Soms neemt men in vakkringen kennis van bedenkelijke staaltjes: de reeds eerder gememoreerde materiële instelling, het gehalte van het werk, de geringe bereidheid tot de behandeling van spoedgevallen in avonduren of 's zondags, de geprikkelde wijze waarop patiënten dikwijls worden tegemoetgetreden, etc.

Het is duidelijk dat dit alles gemakkelijk leidt tot een afbrekende kritiek op de tandartsenstand. Deze kritiek wordt ook dikwijls in eigen kring gehoord, juist van hen die zelf niet langer de noodzaak kennen om in ziekenfondsverband werkzaam te zijn. Hoezeer daar ook vaak aanleiding toe mag bestaan, toch zou ik op deze plaats een waarschuwend woord daartegen willen laten horen. Ik geloof namelijk dat men op bovengeschetste gronden vooral moet oppassen, de betrokken collegae te eenzijdig in gebreke te stellen. Het is aan te nemen dat de omstandigheden, met name het systeem, waarin vele tandartsen gedwongen zijn, het beroep uit te oefenen, hiervan in eerste instantie de oorzaak is.

Natuurlijk gaan, wanneer men over deze dingen denkt of spreekt, de gedachten als vanzelf in de richting van de vraag, waar de schuld aan deze ongewenste toestanden dan wel te zoeken is. Laat mij U aanstonds verzekeren dat het verre van mij is, instanties of personen als de schulldigen aan te wijzen. In de eerste plaats kan dat natuurlijk niet het doel zijn van deze openingsrede, maar bovendien ben ik overtuigd, dat zulke misstanden, evenals zoveel in de geschiedenis, zich vaak ontwikkelen buiten de wil der betrokkenen om. En wij weten maar al te goed, dat wij, wat het systeem betreft, beladen zijn met een erfenis uit de jongste wereldoorlog.

Ik heb met deze gehele tirade alleen maar willen aanduiden, dat de gemeenschappelijke bezinning over de „brandende problemen” die op dit gebied opgetast liggen, in principe ook tot de arbeids sfeer van het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap behoren. Ik ben van oordeel dat het Genootschap in dit opzicht evenzeer een taak heeft als op het gebied van de wetenschap.

Men versta mij intussen niet verkeerd. Ik kan mij voorstellen dat eventueel aanwezige Maatschappijfunctionarissen de neiging vertonen, bij het aanhoren van de zo juist gesproken woorden hun wenkbrauwen te fronsen, omdat zij er wellicht een zekere zucht in menen op te merken tot inmenging in zaken, die bij uitstek tot de competentie van de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde behoren. Maar ik behoef U nauwelijks te verzekeren, dat dit geenszins in mijn bedoeling ligt. Het zou ook aanmatigend zijn te geloven dat uit de discussies in dit gezelschap nu juist de oplossing naar voren zou komen van de hierboven aangestipte problemen. Zelfs vraagt de ingewijde zich wel eens af of er — gezien het eigenaardige dualistische karakter van het beroep — wel ooit een definitieve oplossing voor mag worden verwacht.

Ik zou alleen maar wensen dat het Genootschap niet angstvallig het gesprek over genoemde vraagstukken uit de weg gaat ten einde de ivoren toren van de zuivere wetenschap te beklimmen; ik meen dat het veeleer de mogelijkheid moet openen tot openhartige discussies ook op deze doornige gebieden tussen mensen, die allen op de een of andere wijze hun sporen in het vak hebben verdiend, al was het alleen maar om tot een breder en zuiverder begrip te komen voor de noden in de tandheelkunde.

Kort geleden maakte een vooraanstaand functionaris in de Maatschappij mij

deelgenoot van zijn bekommernis over het feit, dat er in het algemeen zo weinig contact bestaat tussen de groep van wetenschappelijke werkers enerzijds en de groep van hen die in de sociale sector arbeiden. Ziet ge, toen dacht ik onwillekeurig: is nu juist het Genootschap niet het strijdperk, waarin deze groepen elkaar in sportief debat kunnen ontmoeten, opdat hieruit ideeën kunnen ontspringen, die wellicht hun steentje bijdragen tot de bevordering der tandheelkunde waarvan art. 1 onzer statuten spreekt?

Tenslotte geloof ik dat het in beginsel ook tot de taak van het Genootschap hoort, actuele vraagstukken op onderwijsgebied tot onderwerp van bespreking te maken. Het onderwijssysteem volgens de wet van 4 aug. 1947 functioneert thans bijna 9 jaar; verscheidene tandartsen, die deze vorm van onderwijs hebben genoten, zijn intussen de maatschappij ingegaan en men mag aannemen dat in dit tijdsbestek de nodige ervaringen zijn opgedaan, die zekere conclusies wettigen ten aanzien van de vraag of de verlengde studie aan het gestelde doel heeft beantwoord.

Het spreekt vanzelf dat er reden is tot grote voldoening, nu het onderwijs in de tandheelkunde eindelijk geplaatst is op een basis die het reeds jaren behoefde. Maar anderzijds is het duidelijk dat er wensen onvervuld en problemen onopgelost zijn gebleven. Men hoeft daartoe slechts te denken aan het mogelijke tekort aan tandartsen, een probleem dat wellicht met de verlengde studieduur verband houdt.

Een openhartige bespreking van deze problemen in een kring van tot oordelen bevoegde collegae kan in principe stellig van nut zijn.

Op deze wijze stel ik mij voor dat ons oude gezelschap een belangrijke levende kern in het vaderlandse tandheelkundige bestel kan blijven betekenen en ik hoop dat het bestuur in de komende periode bij machte zal zijn, iets van de hier ontwikkelde gedachten te verwezenlijken.

Echter van het bestuur alleen kan niet alles uitgaan. Het zal daarom tevens moeten kunnen rekenen op het initiatief en de toewijding van de leden. Laat vooral ook de jongere leden niet schromen, met hun opvattingen in het strijdperk te treden.

Doch bovenal, laat ons allen de objectieve en sportieve geest bewaren, die het Genootschap in de loop der tijden niet alleen tot een discussiegezelschap maar ook tot een vriendenkring heeft gemaakt. Laat ons allen zorgen dat de gedachtenwisselingen, ook al is het probleem nog zo schrijnend en het debat nog zo fel, nooit ontaarden in persoonlijk gekrakeel, want als er één ding is dat de tandheelkunde tot haar verheffing nodig heeft, dan is het wel de geest van saamhorigheid onder de besten harer beoefenaars.

Met de wens dat het Genootschap er aldus in zal slagen, een positieve bijdrage te leveren tot de bevordering der tandheelkunde, wil ik het voorzitterschap gaarne aanvaarden.